

ISPRAVAK

Uredništvo glasila "Hrvatska Grančica" ispričava se kako čitateljima, tako i autoru članka "NAŠ PRVI KARAŠEVSKISVEČENIK-PETAR DOMANJANC", g. Marku Dobri, objavljen u 30. broju ovoga glasila 2006, za procurjelu sadržajnu grešku i to: napisano je greškom da je "svećenik Ciza Ferdinand bio nadbiskup", dok je autor napisao "da je bio glavni vikar"

UREDNIŠTVO

Karaševski škulari početkom XIX. vijeka

CUM SĂ AVEȚI GRIJĂ DE SĂNĂTATE

"Oamenii se roagă zeilor să le dea sănătate, fără să știe că stă în putința lor să o mențină, și luptând împotriva ei prin lipsă de măsură, o trădează prin goană după plăceri" – spune filozoful antichității, Democrit

Cel mai important factor în îngrijirea sănătății noastre îl reprezintă alimentația noastră.

Pentru a avea o alimentație cât se poate de sănătoasă, ea trebuie să conțină: glucide, lipide, proteine, vitamine, săruri minerale și lichide.

- glucidele le putem dobândi prin consumul: pâinii, dulciurilor, cartofilor, orezului, bananelor, biscuiților.

- lipidele sau grăsimile vor fi asigurate prin consumarea de: unt, lapte de oaie, ouă, măsline, margarină, ulei de măsline, ulei de floarea-soarelui (folosite la prepararea diferitelor mâncăruri).

- proteinele le putem dobândi prin consumul: cărnii de vițel, a ficatului, laptelui, brânzii de vaci, a peștelui, a ouălelor.

- vitaminele vor fi asigurate prin

consumul: fructelor, legumelor și a laptelui, singurul aliment care conține toate vitaminele necesare organismului.

- Sărurile minerale fiind constituite din mai multe elemente chimice (fier, potasiu, sodiu, calciu, fosfor, zinc etc), le putem găsi în diferite tipuri de alimente, fie vegetale, fie animale și anume: gălbenușul de ou, spanacul, urzicile, roșiile, castraveții, ardeii și altele.

- lichidele. Cele mai recomandate lichide pentru organismul omului sunt: ceaiurile, sucurile naturale, apa minerală, plată și berea, vinul, țuica de casă și cafeaua în cantități limitate, aviz celor ce prezintă probleme de sănătate.

Luând în considerare proverbul "ce-i prea mult, nu-i sănătos!", putem să ne facem singuri o alimentație zilnică sănătoasă și echilibrată.

stud. Mihăilă Miljana

UREDNIŠTVO:

Glavni urednik: prof. Milja RADAN

Urednici: prof. Gh. JANKOV, učit. Martin VORGA

studentice: Slavica TRAJA, Miljana MIHAJLA,

Tehnoredaktor: Zlatko Nikola URSUL

Fotoreporte: Ljubomir RADAN

Adresa: Karaševo, Središnje sjedište ZHR-a

Telefon: 040-255-232255; fax: 040-255-232146

REDAȚIA:

Redactor principal: prof. Mihai RADAN

Redactori: prof. Gh. IANCOV, inv. Martin VORGA,

stud. Slavița TRAJA, Miliana MIHAJLA

Tehnoredaktor: Zlatko Nikola URSUL

Fotoreporter: Ljubomir RADAN

Adresa: Carașova, jud. Caraș-Severin, Sediul central al UCR

Telefon: 040-255-232255; fax: 040-255-232146

U ovom broju / În acest număr:

DIN ȚÂNTAR SE POATE FACE
ORICÂND ARMĂȘAR

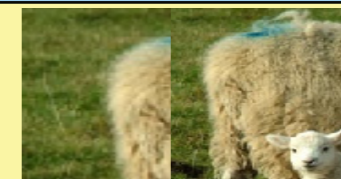
24-ore

Str. 2.

„JAGNJE ȘTO BI TELO DVE MAME DA
POSE“

Str. 2.

SEMINARUL:
Didactica Internațional - la
CARASOVA

Str. 3.

DVOJEZIČNO GLASILO KARAŠEVSKIH I TAMIŠKIH HRVATA
PUBLICAȚIA BILINGVĂ A UNIUNII CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

Hrvatska
grančica

Godina: X
Broj: 32
srpanj 2006

ANUL: X
Nr. 32
iulie 2006

NAJBOLJI OLIMPIJCI IZ HRVATSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI

NAGRAĐENI

Poznata je činjenica da je, zahvaljujući upornom zalaganju Zajedništva Hrvata u zadnjim godinama, sudjelovanje učenika od VII. do XII. razreda na olimpijskom školskom natjecanju iz hrvatskog jezika i književnosti postala tradicija. Počeci tog natjecanja nisu bili glatki i jednostavni. Nastavno osoblje koje je predavalo materinski jezik, na početku shvatilo je površno ulogu i mogućnosti koje učenicima pruža to natjecanje, pa je nakon jedne godine odustalo organizirati natjecaj. Zajedništvo je nastojalo da se ono nastavi i održalo posebno odobrenje da sudionici na natjecaju za hrvatski jezik i književnost imaju pravo i na fi-

nalnu državnu fazu, što im je na početku bilo uskraćeno zbog činjenice da predavanje hrvatskog jezika obavlja se samo u Karaš-severinskoj županiji. Bilo je to važno postignuće. Nakon toga došlo je do organizatorskih i profesionalnih nepogoda. Odlukom nastavničkog osoblja, županijska faza se uzastopno održava 4 godine u lupackoj općini, dok u karaševskoj samo jednom u pet godina, iako Karaševo sudjeluje sa 6 razreda, dok Lupak samo sa 2 razreda na natjecaju. Druga je nedaća, kako na županijskoj, tako i na finalnoj fazi, bila povravljanje i ocjenjivanje

natjecajnih radova jer se ono vršilo izvan pravilnika i po nekom dogovoru komisija, što je učinilo da dobri učenici budu obespravljani, te da se sasvim odreknu sudjelovati.

Ove su školske godine i na županijskoj i na finalnoj fazi bili nazočni predstavnici Zajedništva što je natjeralo komisije da korektno postupe u popravljavanju i ocjenjivanju radova sudionika, ukoliko zabilježeni rezultati su drugačiji i objektivniji. To nam zadaje uvjerenje da će u budućnosti učenici sa više povjerenja sudjelovati na ovim natjecajima,

Nastavak na 3.str.

DIN ŢÄNŢÄR SE POATE FACE ORICÄND ARMÄSÄR

(Corecturile care se impun la articolul domnului Matei Bîtea publicat în cotidianul „24 de ore” pe data de 12 iunie 2006, sub titlul *Deputatul Mihai Radan, contestat: Deputatul care nu este*)

-Titlul articolului, astfel formulat, se anulează de la sine: „deputatul care nu este” nu poate fi contestat. Poate fi contestat doar deputatul care este.

-„revolta” primarului din Lupac, Marian Vlaşici, reprezintă doar o persoană din comunitatea croaţilor din Caraş-Severin, şi o parte a acestei comunităţi.

- cele două „organizaţii ale croaţilor, cu statut diferit”, nu sunt formaţiuni politice, ci altceva. Recomandăm autorului să studieze Ordonanţa 26/2000;

-fapta de care se plânge domnul primar redacţiei, respectiv despre refuzul sprijinului financiar necesar formaţiei artistice a Căminului cultural din Clocotici de a se deplasa în Croaţia, nu a provocat nici un scandal, poate doar în capul primarului pentru că:

- nici primarul şi nici alţi factori culturali din Clocotici nu au cerut UCR-ului nici un sprijin financiar, deoarece primarul ştie în ce condiţii a finanţat UCR-ul penultimele două acţiuni culturale cu Croaţia la care a participat formaţia Căminului din Clocotici, fapt care în plângerea lui nu îl pomeneşte, iar dacă l-ar fi pomenit, plângerea lui nu valoraează nici un băţ de chibrit. Nepomenind însă, acest adevăr,

afirmaţiile lui se transformă în minciuni;

- dovada acestui adevăr implacabil este şi faptul că nici autorul articolului, domnul Bîtu, deşi a fost informat de acest adevăr, nu l-a amintit, deoarece dacă îl amintea, tot ce a scris era din start egal cu zero. Dar minciuna, după cum se ştie, şi aşa are picioare scurte.

-primarulapoise plânde achiziţionarea sediului la Lupac (cumpărat chiar de la el, adică din patrimoniul primăriei Lupac), despre cât cheltuie UCR-ul pentru lemne şi altele şi altele. Ce să-i faci? Dacă nu are ce spune, bate câmpii primarul nostru.

- în cadrul comunei Lupac funcţionează organizaţia comunală a UCR-ului, al cărei preşedinte este prof. Iancov Gheorghe, iar la Clocotici funcţionează organizaţia locală a UCR-ului, al cărei preşedinte este prof. Marian Lucacela. Aceşti factori hotărâsc solicitările inaintate UCR-ului pentru această zonă şi nu deputatul Mihai Radan (sic!).

După cum lesne se poate constata, nu deputatul poartă răspunderea pentru toate, iar plângerea domnului primar este un ratu total, atitudinea autorului face însă, „din Ţänţär armäsär”

prof. Mihai Radan

to jest Demokratskom savezu. Şto gospodina Marjana Vlasića najviše srdi je: -prvo – veli on- Zajednišrvo ništa ne radi za ostala sela, “sve što se čini radi se samo za selo Karaševo:

- troše se veliki novci a kad oni traže da se i njima nešto dade, onda nikad ništa ne dobiju; - novci koji Zajedništvo dobiva iz državnoga proračuna troše se, kaže lupački knez – „bez mjere i razuma“. Pitanje je: govorili lupački knez istinu? Ili lupački knez, zato što je srdit, zaboravlja istinu ili nije u stanju da „proseje“ istinu od neistine. Podsjećamo lupačkog kneza naslijedeće:

- Zajedništvo je spasilo škole u selu Ravniku i Klokotiču kako se ne bi zatvorile, dok je lupački knez podržao i potpisao na početku u svojstvu kneza općine tu odluku, a Zajedništvo je pokrenulo akciju za odlaganje te odluke školskog inspektorata, te škole i dandas rade gdje su i bile.

- Otvorene su lokalne filijale ZHR-a u Lupaku i Klokotiču. Otvorene su za sve stanovnike tih mjesta.

- U selu Klokotiču ljudi su se udružili i napravili folklorni sastav. Plesove treniraju u sjedištu filijale jer u Kulturnom domu ne mogu, jer im je lupački knez zabranio, kao da roditelji članova novog kulturnog društva nisu radili s roditeljima onog drugog društva na izgradnji kulturnog doma.

- Plaća se svake godine muzika za „kirvaj“ za sva sela.

- Plaća se transport za hodočasnike koji idu u Radnu, opet za sva sela.

Napomenuo sam samo nekoliko stvari koje su mi trenutno pale na pamet, jer dobro je podsjetiti one koji zaboravljaju, pogotovo kad bacaju pijeskom i „kalam“ „i kad činiš nešto dobro i kad činiš nešto loše“.

A „jagnje koje grize vime ne dobija cicku“, a „koje želi dve mame posati, može i gladno ostati“

prof. Iacob Domaneant

PE LACRIMILE MELE

Pe lacrimile mele,
Un nume curge lin
Din ochii negri-mi,
Se zăreşte chipul tău senin
Buzele şoptesc cu apăsare
Numele tău
Totul în jur cu oare nu mai are
Şi focul din sufletul meu,
Flacăra nu şi-o mai găseşte
Nici din ochii mei emoţia
Nu se mai zăreşte
Şi simt cum melancolia mă lasă
Un ”dar” străin şi greu,
Inima-mi apasă.
Gândul ştrengar zboară peste tot
Simt cum în a mea piele
Nu mai îmi găsesc loc
Îmi simt trupul cum se-ntinde,
Şi durerea nu o mai simt.
Am nevoie doar de tine,
Nu vreau ca să mă mint

Pe lacrimile mele un nume
Curge lin,
Din ochi negri-mi
Se zăreşte chipul tău senin
Doar în sufletul meu: gheaţă
Totul pare amorţit
Un gând mă sfâşie acum: Prea mult
Te-am iubit
Doream nespun inima ta să o am
Doar pentu mine
Dar tu ai plecat şi m-ai lăsat să plâng
Să plâng după tine
Nu am avut inima ta şi probabil
Nici nu o voi avea vreodată.

Mirul Zoriţa-Anca

Tri vodenice prije 80 godina

Majstori DRVODJELSTVA I BAČVARSTVA ILI SUDOGRADNJE

U pojedinim karaševskim selima zanat drvodjelstva bio je jako poznat. Najviše i najpoznatiji majstora bilo je u Karaševu. Nekada davno zanat se krao, a ne učio. Majstori su sklanjali predmete na kojima su radili kad im netko dolazio, a radili bi na nekakvim sitnim stvarima kao što su frule, sanjke, grebla i drugo. Stalno se govorilo: zanat zna raditi jedino onaj tko je rođen s tim božjim darom. Poznati majstor od davnina, koji je ostao i danas u sjećanju, jeste Rignes. Radio je bačve „burila“, „sudove“, „dvojke“, posude za kominu „kace“; posude za sir i muženje ovaca; „čabrove“, „stružnjaci“, „kablove“. Osim navedenih predmeta, radio je sve ostalo što se tiče stolarije (prozore, ormari i drugo). Posude za kominu i bačve u glavom su se izrađivale od jagodinog i bagremovog drveta. Skoro sve vrste radova s drvetom izrađivana su sušenom daskom koja se davno sjekla ručnom pilom (firiz). Kasnije pokazali su se moderni strojevi za obradu drveta, pa se taj postupak za izradu daske olakšao svim drvodjelcima. Daska se morala sjeći s različitim promjernim dimenzijama ovisno od potrebe, kao na primjer: za „burila“ morala su imati promjer 2,5 cm. dok za „sudove“ 3 cm. Osim spomenutog majstora, poznati majstori bili su: Đurkica, Milja Fera, Marjan Kurjak, Logožan, Čička, Bačuna, Domanjanc, a trenutno koji znaju i danas se bave s popravkom ili izrađivanjem bačva ne znamo da li se mogu brojati na prste, jer ih je jako malko. Ipak za jednoga sigurno znamo, a to stari PETAR GERA (JANKUL ILI ČABRANJAK).

Ovčari danas

JAGNJE KOJE BI TELO DVE MAME DA POSE

Nedavno, u novini „24 de ore“ objavljen je kratki članak pod naslovom „Deputatul care nu este“, u kojem se lupački knez Marjan Vlasić, „javka“ na nepravde koje Zajedništvo nanosi svojoj organizaciji

U KARAŠEVU

IMAT ĆEMO NOV VRTIĆ

Kao što znamo svi, vrtić nam upravlja prve korake u životu i u znanju, poslije roditelja. Toga su bili svjesni i svi članovi mjesnog vijeća općine Karaševa, i suglasili se odobriti projekat za izgradnju novog vrtića, pa se počelo raditi na tehničkom projektu vrtića, projekat koji će biti gotov za mjesec dana. Kada bude završen projekat, točno ćemo znati koliko će sve koštati. Zajedno s mjesnim vijećem

općine Karaševo, na projektu radi i građevinska firma: SC POLICONS SRL, iz Rešice, koja će valjda igrati od temelja pa do krova vrtić. Izgradnja vrtića napredovat će ovisno o financijskim mogućnostima općine Karaševo. Lokacija vrtića bit će u dvorištu "Osnovne škole I-IV razreda, broj 2" iz Karaševa, koja se nalazi u "Kurjačici" u glavnoj ulici.

stud. Mihailă Miljana

Stari temelj na kojem će se podići nova zgrada

POBJEDNIK

Natjecatelj u
šahu
Marjan
BEUL

S povodom dječjeg dana (1 juni) u našoj školi odigralo se natjecanje u šahu. Uz pomoć ravnatelja g. Đ. Sorka i profesora njemačkog jezika g. C. Farbaš, može se reći da sve je prošlo u najboljem mogućem redu.

Istina je da sponzora baš i nije bilo puno, koji bi naravno povećali svotu za dobitnike, koji bi i sa većom željom igrali, ali najvjerojatnije za slijedeće natjecanje bit će bolje.

Dobitnik i pobjednik natjecanja je učenik IV-og razreda koji je redom sve pobedio i tako postao pobjednik. Njegovo ime je Beul Đuređ Marjan. Ovom prilikom posebnu ulogu ima i njegov otac koji ga stalno podržava u tome, a u buduće nadajmo se da će stići i na još veći stupanj.

učitelj Martin Vorga

Ne ostavljaj me

„KAD SE HOĆE-MOŽE SE“

Nemoj da me ostaviš,
Ostavlja se samo netko...
Onaj...tko od srca je daleko.
A jasno u pogledu tvom...
...vidim samo sebe
U srcu tvom poput leda...
Stoji lik koji liči na mene.
Plašim se kad pomislim da će...
Tvoj hladni dodir da me dotakne
Usne mi odbiješ i pogled ti se okrene
Odmah pomislim da ću oštati sama...
Pitam se: šta ću ja? bez tvoje ljubavi,
A znam da još uvek sanjaš o nama.

Mirul Ana-Zorica

Nadam se da ovaj članak neće izazvat puno nemira i po koji mrki pogled, ali iako ga bude, ipak ovaj primjer ne smije proći nezapažen. Zna se da školstvo nije u najboljem stanju, te da se za školovanje mora puno trošiti, velika je stvar napraviti i održati nešto. Riječ je o prostoriji (razredu) VI-og razreda A, gdje učenici, razrednica i naravno roditelji, uz uzajamnu suradnju, uspjeli su napraviti primjernu prostoriju. A zapravo što sam htio pokazati sa ovim člankom jest to da mora postojati suradnja roditelji-škola, te da to jednostavno mora ići skupa, jer drugačije i ovo što trenutno imamo teško će se održati. Neka to pčosluži i drugima za primjer.

učitelj Martin Vorga

SEMINARUL:

Didactica Internațional - la CARAȘOVA

XV-a - și-a onorat jubileul aniversar cel puțin în 2 aspecte esențiale noi, unul de natură conceptual-organizatorică, iar celălalt referitor la conținut.

Să le abordăm pe rând. Față de edițiile anterioare, aceasta a fost concepută a se desfășura în două etape: prima pe secțiuni, iar cea de a doua în plen, unde moderatorii secțiunilor să prezinte concluziile reieșite în urma prezentării de referate și a dezbaterilor.

Pentru a putea sublinia câteva concluzii ale secțiunii „minorități” se impune a face referiri și la conținutul manifestării. Este vorba de tema impuls concepută de organizatori sub genericul căreia s-au desfășurat toate activitățile. Aceasta este „Globalizare – valori naționale”, fiind propusă și pentru că este o temă preocupantă, agitând cele mai diferite segmente sociale din „satul planeta” în care s-a transformat, cu sau fără voia noastră, lumea. În acești parametri vom evidenția aspecte ce s-au desprins din activitatea celei de a III-a ediții a secțiunii „minorități” ce s-a desfășurat la Carașova în 6 mai 2006.

Tema supusă dezbaterii a fost „Învățământul bilingv și rolul cadrelor didactice în școlile cu predare bilingvă”. De ce această temă? Aceasta pentru că aprofundează unul din conținuturile temei impuls – interculturalitate și multiculturalitate -, dar mai ales pentru că eficiența abordărilor mai sus menționate se reflectă nu numai în deschiderea către ceilalți, dar dezvoltă încrederea și mândria în forțele

proprii, în propriile valori.

Argumentele concrete în spiritul ideilor mai sus menționate, dar mai ales mijloacele și metodele adecvate ce trebuie uzitate pentru realizarea acestor obiective s-au desprins cu claritate din expunerea profesorului Rădan Mihai privind învățământul în limba maternă în comunitatea croată „trecut, prezent și perspective”.

Având în vedere faptul că principalii organizatori ai acțiunii – Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin și Uniunea Croaților din România – au avut în vedere finalizarea acțiunii cu un proiect legislativ, în cadrul mesei rotunde s-a desfășurat și ședința Comisiei de Învățământ al Consiliului Național al Minorităților din cadrul Departamentului pentru Relații Interetnice, a cărei ordine de zi a fost toc-

mai dezbaterea temei seminarului. Membrii comisiei, reprezentând minoritățile naționale din România, au făcut aprecieri, propuneri privind organizarea învățământului bilingv matern. Ședința Comisiei s-a finalizat cu votul favorabil privind organizarea învățământului bilingv româno-matern, idee ce va fi trimisă ca propunere legislativă atât M.E.C. cât și Comisiei pentru învățământ din Parlamentul României pentru a fi cuprinsă în noua lege a învățământului preuniversitar.

În cadrul etapei a II-a a didacticii care s-a desfășurat în perioada 18 – 20 mai 2006 la Reșița, prezența comunității croate a fost semnificativă. Aceasta pentru că în plenul seminarului domnul profesor Rădan Mihai a prezentat comunicarea „Învățământul bilingv în contextul globalizării”, iar în activități în workshopuri pe teme impuls au prezentat comunicări învățătorii Filca Ana, Filca Sabina, Vlasici Maria și profesorul Iancov Gheorghe.

prof. Iancov Gheorghe

Za sedmi i osmi razred dodjeljene su četiri naknadne nagrade od po 500.000 leja. Prvo mjesto iz IX. r. ide na izlet u Sjevernu Italiju. Mogla su ići još tri prvaka, ali kad ih nema????!! Ostali dobitnici nagrada idu u logor na Crno more. „Tko se muči, Bog ne brani.“ I „Tko ne oproba, nikad ne uspjeva.“

prof. Milja Radan

NAGRAĐENI (Nastavak sa 1.str.)

se županijske faze održavati naizmjenično u Karaševu i Lupaku, a ne četiri puta u Lupaku, jer i Karaševo ima 4 škole i gimnaziju, ali to ne znači da se olimpijski natjecaji održavaju jedino u Karaševu.

Na ovim olimpijskim natjecajima na razini gimnazije sudjelovali su jedino učenici iz IX. razreda. Uпитana kako se to objašnjava, profesorica hrvatskog jezika, g. Marija Dogaru, odgovara da učenici X, XI i XII. razreda slabo uče maternji jezik. Šteta što profesorica ne

zna da rezultati učenja na jednom nastavnom predmetu ne ovise jedino od učenika, nego i od profesora. Jako bismo se veselili da se ta istina promjeni i provjeri, te da rezultati i na materinskom jeziku budu i na ovoj školskoj razini kao i u manjim razredima.

Najbolji natjecatelji iz maternjeg jezika i književnosti nagrađeni su prvo u Jašu, od strane ministarstva, potom u Rešici od strane Županijskog školskog inspektorata i za kraj školske godine, od Zajedništva Hrvata. Moramo priznati da je napor vrijedio, te zato i mi čestitamo najboljima, a to su:

Razred	IME I PREZIME	ŠKOLA	Nagrada i iznos
VII	MIRCIOANE MIHAI	KLOKOTIĆ	I/ 2.500.000
	DOMANEANC MARIJA	KARAŠEVO	II/ 2.000.000
	LACKIĆ JASMINA	LUPAK	III/ 1.500.000
VIII	TINKUL MARTA	KARAŠEVO	I/ 2.500.000
	HACEGAN MILENA	KARAŠEVO	II/ 2.000.000
	MOLDOVAN MARIJAN-DENIS	KLOKOTIĆ	III/ 1.500.000
IX	BABIĆ MIRJANA	KARAŠEVO	I/ 3.000.000
	BAJKA LJUBA-SLOBODANKA	KARAŠEVO	II/ 2.500.000
	KALINA MARIJA	KARAŠEVO	III/ 2.000.000

KRAJ ŠKOLSKE GODINE

I ove godine imali smo čast i istodobno šansu da nam bude prijatno povodom kraja školske godine. Zašto kažem šansu? Jer mogli smo za uzvrat učenja cijele godine sa nečim isplatiti trud učenika. A to su knjige što smo ih dobili od Zajedništva Hrvata da bi ih podijelili kao "premijske". U državi postoje puno škole koje jedva da si mogu priuštiti te diplome, zato kažem da velika je stvar kada dobitnik neke nagrade ode doma i sa nekim konkretnim materijalom u ovom slučaju, knjige-knjiga.

Dakle u 16 juni (lipanj) u našoj gimnaziji održala se svečana dodjela nagrada. Bilo je puno nagrađenih učenika

koji su uzeli svoje nagrade uz aplauz i veselje svojih kolega. Nadajmo se da krajem sljedeće godine bude još više nagrađenih i tako povećati broj zadovoljnih.

učitelj *Martin Varga*

„NIJE SUNCE SVE ŠTO SIJA ...“

prošlosti su živeli samo od onoga što su mogli posijati (kukuruz i žito) i čuvati i saditi po brijegovima stoku i voće. Baviti se poljoprivredom nije baš najbolje u ovim krajevima, a zahtijevalo je puno truda i znoja iz seljakovih ruku, da bi mogao sa svojom obitelji pribaviti barem ono najbitnije, kako za njih, tako i za stoku. Bila su to zlatna vremena, kada su svojim rukama čuda pravili i kojima se mi danas ne možemo nadiviti, a postavlja se pitanje: Kako su samo mogli tako nešto da naprave i od kud su imali toliko vremena i snage!?

Bavili su se stočarstvom, a voćarstvom; natjecali se po broju redova šljiva i trešanja, jabuka i krušaka, čije bi plodove u rodnim godinama, prodavali u pustarskom Banatu, a na povratku donosili bi kupljeno sjeme žita ili kukuruza za žetvu iduće godine. Posjet različitim krajevima pružala je Karaševcima mogućnost da ono što vide novo i korisno, da to naprave ili primene u svom kraju. Tako su valjda nastala i nova zanimanja. Jer za Karaševka se može reći da je uvijek bio lake glave i hitre ruke.

Zime se nisu bojali, jer su u bogatim šumama imali dovoljno drva za ogrjev, ali i za izradu alatki, bačvi i svega što se dalo od drva sklopiti i od pruća isplesti što su ponekad i prodavali. I danas u Karaševu još radi atelje za izrađivanje košara od pruća.

Do 1950 godine, smatralo se sramotnim baviti se drugim poslovima osim ovčarstva,

poljoprivrede i voćarstva, a to je još jedan od razloga koji je doprineo dugotrajnom očuvanju ove enklave. Ali nakon pedesetih godina prošlog vijeka, dosta muškog svijeta nalazimo po fabrikama i u rudarstvu, po gradu i u okolnim mjestima. Tom procesu kasnije se priključuju i žene, koje se zapošljavaju u velikom industrijskom gradu Resici, ali još negujuću stariju zanimanja, koja ovde onog tko ne prakticira strogo kažnjava riječima nedostojnosti zvati se Karaševkom.

Ali u naše dane to mlade generacije ne dira toliko, jer je Zapad široko otvorio ruke svima, pa kad lijepo zarade, mogu i lijepo živjeti i bez oranja i kopanja. Tako da s Zapadom počele su i umirati neki stari zanati, a kao posljedica toga je i polako izumiranje karaševskog govora, naročito termina vezanih za zanate, i unošenje novih riječi novih zanata.

Tako da, bilo bi bolje da dublje pogledamo u svoje korijenje i da se probudimo iz tog dubokog sna koji se zove Zapad, da nas ne bi na kraju potreslo da sve ono što smo učinili da bi spasili naš govor nije ništa prema onome što nismo učinili a mogli smo da smo htjeli... Jer „nije sunce sve što šija, već samo ono što te grije!“

Slavica Traja

I ova naša sela bila su sasvim drugačija od današnjih. Pored toga što su neke kuće postale bogatstvo s kojim se selo diči, ali i uz pomoć dareljive prirode. Ljudi su, nažalost, izgubili prave mjere u očuvanju pravih vrijednota. Zato većina starijih ljudi s nepovjerenjem, pa nekvi od njih i s prezirom, gledaju na današnju mladež, koja, u svojoj izopačenosti, gubi miris duše rodno-ga mjesta, ukoliko zapad i velike zarade, dovode ih do zanemarivanja starih vrednota. Ali, to je gubitak koji dolazi civilizacijskom promjenom, pogotovo u ovakvim krajevima gdje multietnički elemenat ima i on svoju riječ kad - tad izgovoriti.

Što se tiče zanimanja kod Karaševaka, u

KRPA/KRPE

Izrađena je od posebne tkanine od sjajnog konca (sirma), a preko krpe se nosila svileni marama. Moram napomenuti da stari običaj stavljanja marame preko krpe davno je izgubljen. Do početka 20 stoljeća mlade nevjeste nosile su svaki dan na glavi krpju s maramom. Kasnije nosila se samo na blagdane i za

posebne prilike kao što su svadbe ili na pučkom veselju (kirvaj, igranke). Mlade nosile su drugi i treći dan svadbe. Krpu trenutno stavljaju samo mlade na svadbi i to samo one koje se oblače u našu karaševsku nošnju.

prof. *Maria Iser*

Iz babina pripovijedanja

Dobro raspoložena, moja se baka oduševljeno raspričala pripovijedanjem svojih uspomena iz davno minulih školskih dana. Učitelj joj je bio pokojni Berislav VALJIN, čija supruga, Jelena Valjin, sestra g. učiteljice Elisabete Baraghin, i dan danas živi u svojoj dubokoj starosti u srcu Zagreba. Prostim živim hrvatskim karaševskim govorom, počela je baka pričati pripovjetku koje se dobro sjeća iz tih davnih školskih dana: „Veli će bil človik po imenu Cvetko Perić. Tej človik, jedan dan odluči da ode na pijacu. Doma, na polju imal je najevnici koji su mu seklj žito. Pokupil si je stvari i ošal u varoš. Kad je stigal na pijacu, kod suđije, opazi mnoštvo naroda koji sidi i čeka na redu. Ajda i on da vidi što se tamo događa. Ošal je kod jenog človeka i

zapital:

–Kaži mi, molim te, što se ovde događa?

–Ovde se prodava pamet - odgovori mu tej človik.

Cvetko, kad je to čul, ne više tel na pijacu, stal je u red i čekal da kupi pamet.

Kad je stigal prit suca, sudac mu reče:

–Na, što bi ti tel?

–Čul sam će ovde se pamet prodava, tel bi da i ja kupim – odgovori mu Cvetko.

Sudac uze cidulu i na njoj napiše: „ što sejdan moš da uradiš, ne manjevaj za sutra“. Cvetko, srećan, metnul je cidulu u pazuku i ošal doma. Doma najevnici su se vrnuli s polja, osekli žito, ovršili ga i stovarili u obor. Seli su svi za sofru, večerali i počeli da se turvine. Sve govoreći, Cvetko im reče što mu

DE SE MOŽE PAMET KUPITI?

se u varošu potrefilo. Izvadi iz pazuke cidulu i pročeta ju svem na glas - što sejdan moš da uradiš, ne manjevaj za surta - i reče luđam:

–Hajdate braćo kad ovako piše na ciduli da ono žito što je ostalo u oboru metnemo u hambar u kace. Napraviše to i odoše svaki doma na spanje. Noćom dođe kiša i vijor. Sutra dan Cvetko srećan što kiša mu ne uvatila žito reče luđam u selu:

–Jeste li vedeli, pamet koju sam kupil mi je pomogla. Ne velika, samo na jenoj cidulki je stala, ali je pomogla.“

prof. *Jakob Domanjanc*

Kada vam je mučno, sjetite se tegle kiselih krastavaca i... kave.

Profesor je stajao pred svojim studentima na satu filozofije i držao neke predmete iza sebe. Kada je sat počeo, bez riječi je podigao veliku, teglu (staklenka, borkan) za kisele krastavce, stavio je na katedru i napunio lopticama za tenis. Potom je upitao studente jeli tegla puna. Svi se složise da jeste. Zatim je profesor podigao kutiju punu kamenčića i sipao ih u teglu. Blago ju je potresao. Kamenčići su se otkotrljali u prazan prostor između loptica. Tada je profesor ponovno upitao studente jeli tegla puna.. Odgovorili su: jest. Slijedeća kutija koju je profesor uzeo bila je puna pijeska.. Kada je sipao pije-

Tegla kiselih krastavaca i kava

sak naravno, da je ispunio sve preostale rupice u tegli. Pitao je još jednom jeli tegla puna. Onda je profesor ispod stola izvadio dvije šalice pune kave i pretočio ih u teglu. Kava je natopila pijesak. Sada, - rekao je profesor kada je smijeh zamro - hoću da shvatite da ova tegla predstavlja vaš život. Teniske loptice su važne stvari u vašem životu: vaša obitelj, djeca, zdravlje, vjera i stvari kojima se najviše predajete. To su one stvari uz koje bi vaš život i dalje bio ispunjen i kada bi sve drugo nestalo. Kamenčići su ostale stvari koje su važne: vaš posao, kuća i auto. Pijesak predstavlja preostale stvari. Male stvari. Ako napunite teglu pijeskom, nema mjesta za kamenčiće i teniske loptice. Isto

važi u životu. Ako potrošite sve svoje vrijeme i energiju na male stvari, nikada nećete imati mjesta za one važne stvari. Vodite računa o stvarima koje su ključne za vašu sreću. Igrajte se s djecom. Nadite vremena za odlazak liječniku. Izvedite partnera na večeru. Ponašajte se ponovno kao da vam je 18 godina. Uvijek će biti vremena da se očisti kuća i urade popravci. Prvo se pobrinite za teniske loptice - stvari koje su vam zaista važne. Utvrdite svoje prioritete. Sve ostalo je pijesak. Jedna od studentica je podigla ru ku i upitala što je predstavljala kava. Profesor se nasmijao i reče:

–Drago mi je da ste pitali. Nju točim da bih vam pokazao da, bez obzira koliko mislite da vam je život pun, uvijek ima prostora za šalicu kave s prijateljem.

